

2021 – DOSARELE PATRIMONIULUI (LXXXVI): istoria este cimitirul aristocrațiilor? - primele documente medievale ale originii noastre - secretul supraviețuirii? ... - teoria elitelor!

Continuăm prezentarea selectivă a discursului tribunistului Sever Bocu: “Un conte Teleki despre Transilvania și români la 1848” din Sala Teatrului Național din Timișoara în 11 Aprilie 1943 (publicat în lucrarea “*Drumuri și răscruci*”): «Și poate nu e lipsit de interes să amintesc și de un Teleki al zilelor noastre, o întâmplare adecvată. Când la 1918 Românii intrau în Ardeal, cei din partea locului voiau să devasteze castelul istoric al Telekieștilor dintr’un sat, lângă Reghinul Săsesc, ca să îndepărteze toate vestigiile iobage. Ca să-și scape castelul contele li-a ieșit înainte rugându-i să nu-l devasteze „căci și dânsul e român”. Ca să găsească mai multă crezare el propuse și mulțimea acceptă ca o delegație să intre în castel căreia el să-i prezinte documentele despre originea lor românească. După puțin timp Comisia se reîntorcea făcându-și raportul că într’adevăr documentele contelui erau convingătoare. Și contele a fost cruțat. (...) Dar rasa Telekieștilor nu e încă sleită. În zilele noastre se mai înscrie unul cu un rol în Istoria Ungariei, Paul, fost Prim Ministru al Ungariei și dispăre tot așa de misterios în chiar scaunul de Președinte al Consiliului, tot prin sinucidere. Paul a fost și un om de știință, geograf, remarcabil și în lumea științifică străină. Chiar mai dăunăzi se anunța în Parlamentul din Budapesta că Societatea geografică Paul Teleki a fost însărcinată cu pregătirea lucrărilor preliminare pentru viitoarea Conferință a Păcii. (...) Ce cred Telekieștii despre originea lor? Și-o cred maghiară? Nu! Dar ca și Huniazii vreau să și-o treacă prin romanism.

Biografiile le atribuie o origină dalmată înrudiți indirect cu Huniazii, prin soția lui Iancu, Elisabeta de Murzsina, Marginea, pe care biografiile o pretind tot dalmată. Rămân însă datori cu răspunsul cum din dalmați au devenit direct unguri, evitând forma valahă, pe când în Ardeal nobilimea română încă mai trăia. Am făcut această digresiune, (...) necesară însă pentru explicarea fenomenului Teleki dela 1848. Iar acum revin la Ladislau. Conte Ladislau Teleki este în tot cazul cea mai importantă, interesantă, figură a Emigrației Maghiare, după căderea Revoluției. În cursul Revoluției era ministru plenipotențiar la Paris al Guvernului Batthyani, în care calitate câștigă cele mai prețioase legături în capitala Franței, pe atunci conducătoare a Europei, pe care le va valora ca emigrant. (...)

Emigranții noștri dela Paris, Goleștii, Bălceștii, leagă cunoștința cu dânsul prin redacțiile și saloanele parisiene, strâng chiar relațiile cu el prin formațiune intelectuală el este francez, este latin, care vorbește limba franceză la perfecție, adoră Franța, Parisul, unde se simțea acasă, prin determinațiuni atavice, pe cari le-am arătat. Sângele acestei aristocrații maghiare, se știe, este foarte variat, eclectic. **Ungurii ca rasă n'au putere asimilatoare, atractivă.** Dacă ar fi să le credem propriile lor teorii, hunfalviene, noi am asimilat mase întregi de unguri, așa am devenit majoritari în Ardeal. **Dar dacă n'au putut asimila popoare, rase, deși au avut timp la dispoziție pentru aceasta, nobilimea lor prin legile și privilegiile ei, au absorbit alte nobilimi pe o scară întinsă.** Așa a pierit, precum am amintit mai sus, nobilimea română din Ardeal, contopită pe urma Corvinilor, prin catolicism, prin veacurile XV și XVI în nobilimea maghiară. Telekieștii au fost printre aceștia.

Ladislau Teleki aristocrat din creștet până în tălpi, e republican ca convingeri politice, dar de un republicanism de forme aristocratice, ceeace-l va deosebi esențial de șeful său, Ludovic Kossuth, care le avea și pe acestea în structura-i sufletească, dar le avea și pe celelalte, democratice, pe toate prin talent, prin oportunism. Căci șeful revoluției maghiare nu e aristocrat, e numai nobil, răzeș, nemeș, ceeace la Unguri e un mare cusur ce te elimină, de plano, dela roluri prime în conducere, cum i-a eliminat consecvent și pe Corvini oarecum pe cale naturală. **Huniazii sunt contestați nu atât pentru origina lor „valahă”** - în litigiile lor cu aristocrații ei sunt consemnați mereu de „câini valahi” - cât pentru condiția lor socială, prea mică, sunt numai răzeși din Valea Jiului și rămân cu acest *capitis diminutio* și pe tron, unde neaducând un sânge veritabil sunt numai parveniți, neprimiți în sânul aristocrațimii, care este castă închisă în care pătrunderea nu se poate face decât prin naștere. Aceasta îl face pe Matei să-și caute prin Bonfiniu și Aenea Sylviu, o origine mai ilustră, printre Romanii veniți cu Traian la cucerirea Daciei în Valea Hațegului, pe care să o urce până la Capitoliu, ca să deniveleze cu ea pretențiile maghiare. **De aci corbul ținând în cioc un inel ca emblemă familiară a Huniazilor în memoria originii latine și a afilierii lor presupuse la *Gens Corvina* a Romei antice. Să salutăm aceste prejudecăți!** Prin ele iau ființă **primele documente medievale ale originii noastre**, prezentat prin Bonfiniu, în cercetările sale romanțate asupra Corvinilor.

Această aristocrațiune, castă, n'a lăsat niciodată frânele politice din mâinile ei. Aceasta i-a dat Istoriei Ungariei caracterul tipic revoluționar, visurilor maghiare o bază până în zilele noastre. Astfel, nu se poate vorbi de o națiune maghiară, nici azi, decât în sensul acestei aristocrații. Națiunea maghiară nu e un substrat etnic, ci cadre, ca etnicitate, polietnice. Slavii și noi n'am elaborat asemenea aristocrații, numai ei, ei au deci cadre pentru o politică imperială, de stat, căci nu

naționalitatea, rasa este baza formațiunii statului, ci aristocrația, hierocrația, cu legitimitatea în sângele albastru. Teoria aceasta a elitelor, foarte interesantă, este ținută, în așa o sfințenie la Unguri, încât parcă ar fi fost inventată anume pentru ei. Timpul n'a atacat-o, n'a sfărâmat-o. O națiune care eliberează din ea elite este menită pentru comandă, precum celelalte pentru ascultare, prin decret biologic, divin. Din nenorocire aceste idei nu prea aveau atunci un curs. De aci antinomia Ungurilor cu acele vremi. Revoluția era egalitară și în fața ei tot restul ideilor, fără valoare. Ea deschidea un credit nelimitat ideilor de libertate, panaceu universal, care trebuia să aducă raiul pe pământ atât pentru națiuni, cât și pentru indivizi. Nu se dădea nici o atenție teoriilor de ondulație, de rotație, după cari nu există perimare, nici la idei, ci, ca la anotimpuri, vecinică reîntoarcere, reînflorire. **Națiunile se aflau în epoca adolescenței** când se credea robust, indestructibil, într'o idee. Clasic se repercutează aceste diferențieri, dela neam la neam, în Telekiești și Golești. (...) Acesta este **secretul supraviețuirii** acestei nobilimi maghiare deasupra tuturor transformărilor. Ea este un program, o aspirație, o îndreptățire, cu rădăcina în mit, de aceea este ceva atât de greu de desrădăcinat. Revoluția din 1789 distruge mândra aristocrațiune feudală franceză, cea din 1848 mătură aproape toate aristocrațiile europene, războaiele ultime dislocă și aristocrația germană, poate ultima, adevărata pepinieră de dinastii pentru Europa și chiar pentru America (...) supraviețuiește însă îndărătnică, nealterată, în o fixitate a ei, aristocrațimea latifundiară maghiară, până în zilele noastre. 1848 o clatină numai, dar nu o dislocă. Nici războaiele din urmă n'au putut-o disloca».

Vă invităm să descoperiți lucrările despre „**teoria elitelor**”, ale sociologului italian Vilfredo Pareto; acesta afirmă că orice societate se constituie din două clase de populație: **cea inferioară** (străină elitei, ce nu poate influența guvernarea) și o clasă **superioară - elita**, care se constituie la rândul ei dintr-o elită guvernamentală și una nonguvernamentală. Studiul circulației elitelor l-au determinat pe Pareto să susțină că „**istoria este cimitirul aristocrațiilor**”».

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2021-dosarele-patrimoniului-lxxxvi-istoria-este-cimitirul-aristocratiilor-primele-documente-medievale-ale-originii-noastre-secretul-supravietuirii--teoria-ELITELOR-159679.html>

În: Tribuna, 12 august 2021